

דברי בני ואלמדה

חג הסוכות תשפ"ז
גליין
מיהלל

אצרות דעת, נטפי חיוק ופרקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

בנים אנחנו!

כל מצוות החג – שורש אחד!

הצד השווה בחג הסוכות: סוכה, ד' מינים, צדקה = בנים אנחנו!

הנה הענן הוא כביכול כענין במלך בשר ודם הרוכב על סוס, והיאך היו ישראל רשאים להשתמש בענני הכבוד, אלא על כרחך שהם נקראים 'בנים' והשי"ת נקרא עליהם 'אב' וכיון שהם 'בנים' מהני להו תשובה, על כן אחר יום הכפורים צוה השי"ת לעשות זכר לענני הכבוד, כדי שיאמינו ישראל בכפרתן שנתכפר להם על ידי התשובה ויום הכפורים!

מיום כיפור – לסוכות

הבינו: הרי ידוע מה שאומרים בשם צדיקים בטעם שאומרים סלח לנו במוצאי יוה"כ, ולכאורה כבר נתכפרו לנו כל עוונותינו, ומה עוד יש לנו לבקש על הסליחה?

ואלמדה: אלא מבקשים אנו כפרה על שלא האמנו באמת שיצאנו נקיים וזכים מיוה"כ!

הבינו ואלמדה: סבורים אנו לפעמים שמדובר בדברי צחות, אך באמת עבודה גדולה היא שלדברי ה'בני יששכר' תלויה בה ההכנה לסוכות וכן כל עניני חג הסוכות ומצוותיה, כגון הישיבה בסוכה ומצות ד' מינים. הכל הוא כדי לחזק בלב האדם את ההכרה שכבר נתכפרו לו כל עוונותיו ושיאמינו אותו אחד שהיה קודם לכן. וככל שיוסיף להאמין בזה, כך באמת יתגה יתור! כי יסוד כפרת האדם הוא שיבין שאין לו שייכות עם העבירות, וזהו גם ענין הווידוי. הוא מפריד את עצמו מעוונותיו. הוא מעביר אותם אל השעיר לעזאזל, שיישלח ביד איש עתי המדברה ושם יושלך מן הצוק וייעשה אברים

כתוב בשם האר"י ז"ל (פע"ח שער חג הסוכות ספ"ג ופ"ד) להרבות בצדקה בערב סוכות, והצדיקים הטיבו לקיים הוראה זו כאשר התרימו את העשירים וחילקו לעניים. והנה ה'בני יששכר' הביא כמה טעמים לדבר, ואנו נלמד קצת אחד מהם, יסוד גדול שעל פיו נבין את כל מצוות חג הסוכות, ואף נבין שמצוות הצדקה היא אף ממצוות החג הזה.

אב ובנים

כך כותב ה'בני יששכר' בלשון קודשו (חודש תשרי מאמר י, כו):

"נבאר עוד טעם למצות צדקה ביותר בחג הזה.

זכור תזכור את אשר כתבתי לך לעיל אחד מן הטעמים מה שנראה לי לתרץ קושיית הראשונים למה צוה השי"ת לעשות זכר לענני הכבוד (שהיו בזכות אהרן) ולא עשה כן לצוות לעשות זכר למן ובאר (שהיו בזכות משה ומרים), והוא על-פי דברי הקדמונים דתשובה מהני רק לישראל ולא לאומות העולם, וכתבו הטעם דהרי קיימא לן 'מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול' (כתובות יז, א) על כן לא מהני תשובה לאומות העולם, משא"כ ישראל כתיב "בהו בנים אתם לה' אלקיכם", והשי"ת נקרא עליהם 'אב', ו'אב שמחל על כבודו, כבודו מחול' (קדושין לב א).

והנה הסוכה היא זכר לענני הכבוד, וקיי"ל 'אין רוכבין על סוסו (של מלך) ואין משתמשין בשרביטו' (סנהדרין כב, א), והנה כתיב "ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלקים" (שמות כ, כא) וכתיב "הנה אנכי בא אליך בעב הענן" (שם יט, ט) ועוד פסוקים אחרים,

ורוממותנו

מתוך החיים:

הרי כשהאדם עושה חתונה לבנו, אינו רוצה ששום דבר יהרוס לו את שמחתו. מה הייתם אומרים על מחזה כזה? פוצחים בריקוד הראשון. האב תופס בבנו בשתי הידיים ומתחיל לרקוד – "טוב להודות לשם". והנה נגיש אליו אחד, דופק לו על כתפו ואומר: 'אתה זוכר שהתנו עם הקייטרינג שבעת הריקודים יעמיד על הבר מאתים מנות? איזו חוצפה! הם הביאו רק חמישים והכל כבר נגמר. אני סבור שאסור להזמין יותר את הקייטרינג הזה'. בטח היה האב מנער אותו ממנו ואומר לו: "עשה לי טובה! תן לי לרקוד עם בני, תן לי לשמוח בשמחתך. בדברים האחרים כבר נטפל בהזדמנות אחרת..."

הבנה לחיים:

הקב"ה אומר: 'זמן שמחתנו היום. הבה נרקד ביחד אב ובן. היזהר שכל הדברים האחרים המעיקים על הלב לא יעניינו אותך. תדחה אותם לימים אחרים. יש לך חשבונות? בסדר, אבל למה עכשיו בזמן שמחתנו?'

זשמחת בחגך –
השמחה
השכלמה!

המצוות

סוכה, ד' מינים וצדקה, האם יש צד השווה להם? מצוות החג כביטוי לקרבת ה'!

הדרך

מהי הדרך הממוצעת להתנהגות בימי חול המועד? מיום כיפור לסוכות!

השמחה

מה עדיף – עיון או בקיאות? עבודת הריקודים – כיצד?

השמחה בחג

פרויקט מיוחד:
השמחה הפנימית בחג
הסוכות – בהבנה מיוחדת ומאירה – למעשה!

סוכה - מרכב הקב"ה

מבאר ה'בני יששכר' שגם כיום הזה נתן לנו הקב"ה מצות סוכה כדי שנוכל לחיות עם 'זכר לענני הכבוד'. הרעיון של ענני הכבוד הוא שהאדם יזכור מה הקב"ה חושב אודותיו וכמה הקב"ה מתמסר לו אף גם כשהוא עוסק בדבר עבירה, להיטיב לו מכל צד ולהזכיר לו מה שהוא צריך לזכור. כך יזכור האדם שהקשר שלו אל הקב"ה הוא בגדר אב וכשיקלוט זאת היטב, יבוא ממילא לידי תשובה. אכן זה לא מיועד כדי שהאדם יוכל להרגיע את עצמו ולומר: "שלום עלי נפשי... הלא אבי הוא ובוודאי ימחול לי". להיפך, זה יגרום לו להתרומם, ויגבה לבו בדרכי ה'. הוא יבין שהוא לא יכול להמשיך להתנהג כפי שהתנהג עד כה, ואף אמונתו בה' תתחזק לאין ערוך!

מצות ארבעת המינים

שרביט המלך

מוסיף ה'בני יששכר' שזהו גם ענין ארבעת המינים, כי הנה הקדמונים כתבו שארבעת המינים אין להם שר ממונה כפי שיש לכל הצמחים, כי ידוע שכל צמח יש לו מלאך העומד עליו ואומר לו גדל, אך ארבעת המינים אין להם מלאך, אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו מגדל אותם. וכפי שאצל בני האדם הגם שאין רואין חילוק בין הפרצופין, עם כל זה ידוע שהגויים מקבלים את השפע שלהם רק על-ידי אמצעי, ורק בני ישראל מקבלים את צרכיהם על-ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו, לא על-ידי מלאך ולא על-ידי שרף. כך אצל הצמחים, הגם שאין רואים חילוק מבחוץ, יש רק ארבעה צמחים שגדלים על-ידי הקב"ה בעצמו, והם ארבעת המינים: לולב אתרוג הדס וערבה.

מבאר ה'בני יששכר' בלשונו הקדוש: "הנה בכדי להוכיח לכל באי עולם שנתקבלה תשובתנו כי אב שמחל על כבודו, כבודו מחול, צונו השי"ת אחר עבור ימי התשובה ליקח ביום החג הקדוש הזה ד' מינים, ואלו הד' מינים אין שום שליטה לשר עליהן, רק כביכול השי"ת בעצמו (כן כתבו הקדמונים), אם כן אלו הד' מינים נקראים שרביטו של מלך, וזהו הוראה שאנחנו נקראים 'בנים' והשי"ת נקרא עלינו 'אב', דאי לא תימא הכי ותאמר שאנחנו 'עבדים' והשי"ת נקרא עלינו 'מלך', הלא אסור להשתמש בשרביטו של מלך והיאך צונו ליקח אלו הד' מינים שהם נקראין 'שרביטו של מלך', אלא על כרחך מדאנחנו משתמשים בשרביטו, הוראה

בעצמו, וממילא ייזהר יותר. אולי זה באמת מתחיל מזה, אבל בנוסף לכך יקבל האדם מתנה מן השמים שהפסוק "בנים אתם לה' אלוקים" יאיר בו. מתנה היא שהאדם נותן למי שלומד תורה ביגיעה. ב'בנים אתם לה' אלוקים' יש איזה אור שנפש האדם צריכה לתפוס, וכשהקב"ה נותן אותו לאדם, נעשה לו אור גדול שהוא מעבר לכל החשבונות השכליים. ברם האדם צריך לעבוד הרבה כדי להוריד את הכיסוי מפסוק זה!

מצות סוכה

סוס המלך

על זה מבאר ה'בני יששכר': לאחר שהבנת שהיצר הרע מנהל מלחמה שלא נזכור את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים", והעבודה שלנו היא ללמוד תורה ועל ידי כך להסיר את הכיסוי ולזכור את הפסוק, מעתה תבין למה צוה אותנו הקב"ה לעשות זכר לענני הכבוד. הענין הוא כביכול אצל הקב"ה כסוס שמלך בשר ודם רוכב עליו.

הן ברור ופשוט שאין הדבר כפשוטו שהרי לא ישיגוהו משיגי הגוף, אבל משל הוא לסבר את אזנינו, וסוף דבר, ענין של מרכבה הוא. לקח הקב"ה את ענני הכבוד והקיף בהם את בני ישראל מכל צד כדי להגן עליהם. נשאלת השאלה: איך מותר אדם פשוט להשתמש בסוס המלך? הרי הלכה פסוקה היא שאין רוכבין על סוסו של מלך ואין משתמשים בשרביטו! ואיך יוכלו כאן בני ישראל להשתמש בעננים שהם מרכבו של הקב"ה, רק כדי שלא ינקפו רגליהם ושלא תקדח עליהם החמה. אם יהיה ספר על השולחן ואחד יניח עליו את כובעו, הלא מיד ירצו שלושה אנשים ויסירו אותו - 'מדוע תניח את כובעך על ספר קדוש?' ומדוע יקחו כאן ענני הכבוד כדי להגן מפני החמה?

אכן מסיבה זו דווקא עשה כן הקב"ה, כדי שתתעורר התמיהה אצל האדם, ותמיהה זו תוביל אותו אל המסקנא שהקב"ה מדבר אליו ברוב אהבתו ואומר: 'אביך אני, וכשאתה עלול לנקף את רגליך, אני לוקח את ענני ופורש אותם תחתך, כי זוהי קרבתך אלי!' כמה שהאדם צריך לירא מה', הוא צריך להבין שזהו הקשר של הקב"ה אליו. לא רק כשיש לך בעיה רפואית קשה או כשאתה מסובך בחובות כבירים, אלא גם כשיש לך את הבעיה הקטנה ביותר, הקב"ה עוטר אותך מכל צד רק כדי שיהיה לך יותר נוח. זכור זאת! תחיה עם זה!

אברים. העבירות לא קשורות אליו. רוח שטות נכנסה בו ופיתתה אותו לחטוא, אבל אין זה הוא. הוא צריך להזכיר זאת לעצמו שוב ושוב, ולצייר במוחו כאילו אחד מבחוץ עמד ופיתתה אותו לחטוא, ואילו הוא, יהודי טהור הוא הקרוב אל ה'!

ואם אחרי יוה"כ האדם עדיין רואה את עצמו עם ההרגלים הישנים ואינו מאמין שנשתנה, חבל הוא, כי עכשיו לא יוכל אורו של יוה"כ ללוותו. על כן באה עבודת חג הסוכות להזכיר לאדם שהוא 'בן', בנים אתם לה' אלוקים, ומזה יבין שהתשובה מועילה לו, כי לבן מועילה תשובה. והרי כן נקטינן ש'ישראל אע"פ שחטא, ישראל הוא' (סנהדרין מד, א), 'ובין כך ובין כך קריינן בנים' (קידושין לו, א). הן הוא בן במציאות ואין תלוי אם חטא או לא חטא, מה שאין כן העבד, שרק אם הוא עושה רצון אדונו, הוא נקרא עבד.

מהותו של יהודי

הביני וא'מדה:

את האדם מי הוא ואינו יודע להשיב. הוא מתחיל לומר: "אני נכדו של פלוני, גיסו של פלוני, ובנו של פלוני". שואלים אותו שוב: "אבל מי אתה?". ורק אז הוא קולט שמעולם לא חשב על כך. הוא תמיד התייחס אל אחרים: "אני משתייך לקהילה פלונית, אני משיב בישיבה פלונית..." שאלתי אותו מי אתה! אינך יודע מי אתה...

כן היהודי, פעמים הרבה כשחושב על עצמו, אינו קולט שהוא מתאר את עצמו לפי מצבו. מי אני? ד' טוב! אני לא יכול לומר שאני קם כל יום בשש בבוקר, אבל ברוך ה', פיין. מדי פעם אני מקיים איזו מצוה...! אכן זה מה שאתה עושה, ואתה באמת צריך לראות תמיד איך להשתפר, אבל מי אתה? מהותך אינה תלויה כלל במעשיך, אם קמת היום מוקדם או לא. הן ודאי שהאדם מרגיש ככה, וזהו העונש למי שחטא, שמרגיש שפל מאוד. אבל רק הסתר הוא שנובע מהעבירה, ומהי האמת? האמת היא שאפילו אחרי העבירה אתה נשאר בן. אתה שואל מי אתה? בנים אתם לה' אלוקים!

ולזה ניתנו מצוות חג הסוכות, מבאר ה'בני יששכר', כדי ללמד דבר זה לאדם וכדי שיאמין בכפרתו, כי כל עוד אין האדם מאמין בזה מספיק, אין אורו של פסוק זה חודר בו, והרי זה מעכב אותו מלחזור בתשובה. ונדגיש שוב מה שאמרנו לעיל: זה לא רק ענין פסיכולוגי, שכאשר האדם יראה את עצמו כבן, יאמין

למעשה - בהבנה!

למעשה

מבאר ה'בני יששכר': לאחר שהבנת שהיצר הרע מנהל מלחמה שלא נזכור את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים", והעבודה שלנו היא ללמוד תורה ועל ידי כך להסיר את הכיסוי ולזכור את הפסוק, מעתה תבין למה צוה אותנו הקב"ה לעשות זכר לענני הכבוד. הענין הוא כביכול אצל הקב"ה כסוס שמלך בשר ודם רוכב עליו. הן ברור ופשוט שאין הדבר כפשוטו שהרי לא ישיגוהו משיגי הגוף, אבל משל הוא לסבר את אזנינו, וסוף דבר, ענין של מרכבה הוא. לקח הקב"ה את ענני הכבוד והקיף בהם את בני ישראל מכל צד כדי להגן עליהם. נשאלת השאלה: איך מותר אדם פשוט להשתמש בסוס המלך? הרי הלכה פסוקה היא שאין רוכבין על סוסו של מלך ואין משתמשים בשרביטו! ואיך יוכלו כאן בני ישראל להשתמש בעננים שהם מרכבו של הקב"ה, רק כדי שלא ינקפו רגליהם ושלא תקדח עליהם החמה. אם יהיה ספר על השולחן ואחד יניח עליו את כובעו, הלא מיד ירצו שלושה אנשים ויסירו אותו - 'מדוע תניח את כובעך על ספר קדוש?' ומדוע יקחו כאן ענני הכבוד כדי להגן מפני החמה?

בהבנה

אכן מסיבה זו דווקא עשה כן הקב"ה, כדי שתתעורר התמיהה אצל האדם, ותמיהה זו תוביל אותו אל המסקנא שהקב"ה מדבר אליו ברוב אהבתו ואומר: 'אביך אני, וכשאתה עלול לנקף את רגליך, אני לוקח את ענני ופורש אותם תחתך, כי זוהי קרבתך אלי!' כמה שהאדם צריך לירא מה', הוא צריך להבין שזהו הקשר של הקב"ה אליו. לא רק כשיש לך בעיה רפואית קשה או כשאתה מסובך בחובות כבירים, אלא גם כשיש לך את הבעיה הקטנה ביותר, הקב"ה עוטר אותך מכל צד רק כדי שיהיה לך יותר נוח. זכור זאת! תחיה עם זה!

קשר של אב ובן!

ב'דברי יואל' מביא: מדרש פליאה יש והוא ב'ישמח משה' (פרשת אמור) בזה הלשון: "לא נתקררה דעתו של איוב ביסורין, עד שראה בסוכות, בסוכות, בסוכות ג' פעמים". ביאור הדבר: כי הנה חז"ל אמרו (סוטה יא, א): שלשה היו באותה עצה (עצת פרעה): בלעם, ואיוב, ויתרו, בלעם שיעץ - נהרג, איוב ששתק - נידון ביסורין. מבואר שהיסורין הגיעו לו מפני ששתק, ומפני מה לא נתקררה דעתו? מפני שאמר: אם נגזר על בני ישראל להיות במצרים, הלא בוודאי חשבון יש לזה וסוף שייצא מזה טובה.

אמנם ממצות צדקה אנו רואים שכל עני, הגם שטוב לו שחסר לו ורצון ה' שיחסר לו, אעפ"כ כשהאדם נותן לאותו עני, למצוה גדולה ייחשב לו, וסבת הדבר, כי הקשר שלנו עם הקב"ה הוא של אב ובן, ואב שכעס על בנו ניחא ליה במי שזנו ומפרנסו ובמי שמציל אותו מן הצרה. ומעתה אין לאיוב כל טענה, כי הוא היה לו לעשות את החלק שלו ולא להתערב בחשבונות שמים. "הקב"ה יעשה את מה שהוא צריך לעשות, ואתה תעשה את מה שאתה צריך לעשות". אם כן צריך היה איוב לפעול לביטול הגזירה, והקב"ה היה שמח מזה. זהו שאמר המדרש "לא נתקררה דעתו של איוב ביסורין עד שראה סוכה, כי אף מסוכה מוכח הדבר שאנו בני למקום, כי אם לא כן, היה אסור לנו להשתמש בענני הכבוד. ואם אנו בני למקום, אם כן יסודו של רבי עקיבא בתוקפו ואם כן אסור היה לו לשתוק, אלא צריך היה למחות ולעשות הכל כדי לבטל את הגזירה!

מתגוננים בענני הכבוד

ומדוע נקט המדרש "עד שראה בסוכות, בסוכות, בסוכות, ג' פעמים"? כי מזה ילפין שדי בשתי דפנות ושלישית אפילו טפח, וזהו העיקר, כי אילו היינו צריכים לעשות קירות חזקים המקיפים מכל צד, לא היה בזה זכר לענני הכבוד, אלא יותר היה דומה לסוכות ממש. אבל עכשיו שהסוכה בצורתה הגשמית אינה עשויה להגן מן החיות, שהרי היא פרוצה משני צידיה, יאמר האדם: אני עושה את הדפנות רק לשם מצוה, שהרי כל מצוה צריכה עשייה בכל המעשה, ולכן אני מסתמך והולך על שתי דפנות ושלישית אפילו טפח ועל לבד ודופן עקומה וגוד אסיק וגוד אחית, כי אני יודע שמה שמגין עלי זה לא הדפנות הגשמיות, אלא ענני הכבוד.

זה מה שראה איוב. הוא ראה שבני ישראל מתגוננים על-ידי ענני הכבוד, ומזה הבין שהם בני למקום. כשאתה רואה יהודי מתייסר, עליך לראותו כבנו יחידו של הקב"ה ולהבין כמה גדול צערו כביכול שבנו יחידו מתייסר. תאר לעצמך שמומר ורבר, צדיק הדור, יש לו בן אחד ויחיד וכן זה סובל מדוחק הפרנסה, וכי לא היו מוצאים כמה עשירים שידאגו לו לפרנסו בהרחבה מדי חודש בחדשו?! ואם היה מתמודד עם חינוך ילדיו, וכי לא היו מוצאים אברכים שילמדו אתם ויתמכו בהם?! כזו צריכה להיות הגישה מול כל יהודי בידיעה שהוא בן יחיד למקום. וכשהאדם עושה כן, הוא עושה בזה סגולה שהוא עצמו יקלט כי בניו אתם לה' אלוקים!

בא וממתקין, ונמצא שהכל מתקיים. וזהו השמחה הגדולה של פורים שנקבעה ליום משתה ושמחה לדורות. בני ישראל חטאו והקב"ה הוציא עליהם פסק כתוב וחתום להיהרג אנשים נשים וטף ביום אחד, ואז באו מרדכי ואסתר והחזירו את בני ישראל בתשובה ועל-ידי כן יכול היה הקב"ה לבטל את גזר הדין, ואין יותר טוב מזה!

אומר לנו ה'בני יששכר': כשיהודי נותן צדקה, אין לו מושג מה הוא עושה בזה, אין לו מושג איזו שמחה יש לו להקב"ה מזה. הקב"ה צריך היה שתהיה צרה זו לעולם, אבל הוא עצמו אומר: 'חבל שהיא צריכה להיות כרוכה בצער. הלוואי נוכל לבטלה ושתתקיים רק הענין שבה מבלי שיחסר לאף אחד כלום!'

גם חבירו 'בן'

מסיים ה'בני יששכר': "אם כן על פי שנים עדים [היינו מצות סוכה וד' מינים שהם המצוות הנהוגות רק בחג הזה] או שלשה עדים [היינו בצירוף מצות צדקה הנהוגה בכל זמן ועידן, עם כל זה בהתעסקו במצות צדקה בחג הזה, הנה חוט המשולש הוא, ועל פי כולם] יקום דבר אשר אנחנו נקראים בניו והשי"ת מקבלנו בתשובה ומוחל על כבודו, ואב שמוחל על כבודו, כבודו מחול, כן ימהר לגאלנו במהרה בימינו אמן!"

כשהאדם נותן צדקה, הוא מגלה דעתו שהוא מכיר שלא רק הוא בן, אלא גם חבירו בן. הרי אומר: מי שמבין לאשורו את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים", הוא מבינו גם כלפי אחרים, כי אם אינו מבינו כלפי אחרים, סימן הוא שהוא חושב כן מחמת נגיעות שיש לו לעצמו ולא מחמת שמכיר שכן הוא המציאות. אכן, האדם מבין שאם הוא בן, אף פלוני בן, ואין הוא באמת זוכה להבין לאשורו את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים"? כשהוא עושה מה שקשה לו. הוא נותן צדקה הגם שקשה לו, ובזה הוא נותן לאור הפסוק להאיר אותו.

להרבות בצדקה

ה'בני יששכר' מלמדנו שיהודי שיושב בסוכה ונוטל ארבעת המינים ונותן צדקה, הצדקה מסייעת לו להכניס בתוכו את הארת הסוכה. על כן הורה האר"י ז"ל להרבות בצדקה.

וצריך לזכור שצדקה זו לא רק ממון. צדקה היא למלא חסרונות הזולת. לפלוני חסר שאינו מצליח שידוכים. מדובר בצער נורא. יש לו בנות מבוגרות והן תקועות בבית. זה מאוד מאוד קשה. וזה צריך להיות ככה בגלל חשבונות שמים. והנה בא אחר ומתמסר במעשה בדיבור ובמחשבה. הוא מנסה... שואלים אותו: 'למה אתה מנסה? אולי בגלל שפלוני ציער פעם יהודי אחר, הקב"ה מייסר אותו עכשיו וטוב הוא לו!' הן, הן, ברור לי שיש חשבון, באותה מידה שברור לי שלא אתה זה שיכול להבין החשבון. אבל אם אתה רוצה להכניס בך את האור של "בנים אתם לה' אלוקים", עשה הכל כדי לעזור לפלוני ובזה תעורר את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים", הן בן והן בפלוני, ואז תזכה לאורו ותכניס בעצמך את ענני הכבוד, כאשר תבין את משמעות הדבר שאתה מחזיק בשרביטו של מלך!

איזו מתנה נפלאה! הרי הכלל הוא שאי-אפשר לעשות השתדלות כי אם על-ידי קיום מצוות התורה. כשמקיימים מצוות התורה, זוהי ההשתדלות שהלב יקלוט את הפסוק "בנים אתם לה' אלוקים!"

המושך בעמוד ח

ועדות הוא שאנחנו 'בנים' והוא יתברך שמו אבינו, ונתקבלה תשובתנו, כי אב שמחל על כבודו, כבודו מחול!"

הנה אף כאן מבואר שתכלית הדבר שהאדם יבין שתשובתו נתקבל ונתכפרו עוונותיו, ומזה יבין שהוא יכול לבקש כל יום, ואפילו שלוש פעמים ביום 'סלח לנו אבינו כי חטאנו', והקב"ה מכפר לו. יעשה האדם חשבון כמה פעמים ביום התינוק קורא לאמו וכמה פעמים אמו צריכה לקנח, ומזה יבין שגם הוא יכול לבקש שלוש פעמים ביום 'סלח לנו'. זה אמנם בושת. לא כל-כך נעים להיות במצב כזה, אבל למעשה כך הוא סדר ההנהגה. ובאיזו מידה מתנהג כן? במידה שהאדם זוכר שהוא בן, כי על-ידי כן מתעוררת מידה זו, שהקב"ה הוא האב, ואב שמחל על כבודו, כבודו מחול. עוד פעם הוא מוחל על כבודו, ועוד פעם הוא מוחל על כבודו... כך צריך האדם במשך שבעת ימי החג להשריש את יוה"כ בליבו!

כי זה תכלית החג - להשריש בקרבנו: בנים אנחנו!

מצות צדקה בחג

צדקה לבנים

ומכאן מגיע ה'בני יששכר' למצות צדקה. הנה במסכת בבא בתרא (י, א) שנינו: "זו שאלה שאל טורונסרופוס הרשע את רבי עקיבא: "אם אלוקים אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם?" אמר לו: "כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנם". אמר לו: "אדרבה, זו שמחייבתן לגיהנם! אמשול לך משל, למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו?" אמר לו רבי עקיבא: "אמשול לך משל, למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורין, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו? ואנן קרוין בנים, דכתיב: "בנים אתם לה' אלוקים!"

טורונסרופוס המשיל את בני ישראל לעבדים, ולכן טען: 'היתכן שכאשר יעניש האדון את עבדו יבוא אחד ויאכילו?' אמר לו רבי עקיבא: 'לא כן הדבר. בני ישראל אינם עבדים, אלא בנים. וכשהאדם מונע מאכל ומשקה מבנו, ושומע שאחד מאכילו ומשקה, אין לו שמחה גדולה מזו. אף כאן, הקב"ה אומר: 'אני הייתי צריך לעשות את פלוני עני בגלל חשבון מסוים, ואם עכשיו בא יהודי מבחירתו ועזר לו, זה בשבילי שמחה גדולה עד מאוד. וכאילו יאמר: "עכשיו הרווחתי משני הצדדים. מצד אחד יכול הייתי לקיים מה שהיה צריך להיות עם פלוני ובזה בא אל תיקונו, ומצד שני לא היה חסר לפלוני כלום!"

שמחתו של הקב"ה

ביאורו של ה'בני יששכר' בתשובת רבי עקיבא הוא ביאור חדש וצריך להביןנו היטב. השמחה הגדולה ביותר שיש לו להקב"ה היא כשהוא גוזר גזירה ואז באים בני ישראל ומקיימים מצוה וגורמים בכך שהגזירה לא תצטרך להתקיים, וכביכול הקב"ה מרוויח בכפליים!

זהו עומק ושורש דברי רבי שמעון בזה"ק שהשמחה הגדולה ביותר שיש לו להקב"ה היא כשהוא גוזר גזירה והצדיק מבטלה, כי מצד אחד בא דין לעולם על-ידי הגזירה, ומצד שני הצדיק

הזדמנויות נדירות בחג הסוכות!

השמחה והריקודים בחג הסוכות בהבנה מיוחדת!

חלק א' – השמחה בחג הסוכות – כמו הלומד גמרא בעיון ובבקיאות!

משל מן החיים

כל צורבא דרבנן שדרך על מפתן לימוד התורה הקדושה, יודע ומבין שבכל אות ובכל שורה בתורה, אפשר להעמיק ולעיין עוד ועוד, לחדש חידושים ולפלפל יותר ויותר.

רואים זאת הרבה פעמים בישיבות הק', כגון כאשר לומדים את המשנה הראשונה במסכת בבא מציעא 'שנים אוחזין בטלית', שיש בה די עמקות לפלפל ולהעמיק, ויכולים לשבת ולהתעכב על משנה זה כמה שבועות, עם כל הראשונים והאחרונים. יש את ההבנה כשלומדים משהו שאפשר עוד הרבה להוסיף ולהתעמק, מבינים שזה תורה אלוהית, וכפי שאמרו חז"ל (עירובין נד, ב) שדברי תורה כל זמן שאתה הוגה בהן אתה מוצא בהן טעם!

מאידך, יודעים שצריך להספיק עוד בכמות, כגון בבבא מציעא יודעים שיש גם דף ג' ודף ד', הסוגיא של תקפו כהן ועוד, אי אפשר להתעכב מידי הרבה על משנה אחת. ולכן הרבה פעמים אדם מצוי בהתלבטות ובספק, האם להתעכב כאן עוד או להמשיך הלאה. ובאמת אין בזה הכרעה ברורה, מתי הוא הרגע שצריך לומר די ולהמשיך, זה הרבה פעמים תלוי ברגשי הלב.

אבל דבר אחד ברור לכל לומד, והוא יכול להרגיש את זה. שמאוד חשוב שלכל הפחות מפעם לפעם, או באחד מסדרי הלימוד שלו, הוא ילמד באופן עמוק יותר, יקלוט בצורה מעמיקה איך דברים בנויים, יתעכב יותר בהבנת העניין בצורה רחבה ועשירה. והתכלית מזה היא, שגם בלימודים אחרים שאינו מתעמק כל כך, וגם כשילמד אור החיים הק' או ספר חסידות, הוא יודע שדברים מתרחבים ואינם רק כפי פשוטם. שתורת ה' כל כמה שהוגים בה מוצאים בה דברים יותר עמוקים, הוא יודע להעריך כל אות בתורה!

מי שלומד רק בקיאות באופן שטחי, חסר לו הרבה פעמים את ההבנה הזאת שאפשר למצוא עמקות בכל אות ואות שבתורה. לכן רואים שגם גדולי ישראל היה להם את ההתלבטות הזו באופן הלימוד, כי מצד אחד הם רצו להתקדם בידיעת התורה, אבל מצד שני הם ידעו כמה אפשר להעמיק ולהרחיב בכל אות וסוגיא בתורה. אצל התנאים והאמוראים כבר היה ספק בזה, הגמרא בסוף מסכת ברכות ובסוף מסכת הוריות דנה בשאלה 'סיני ועוקר הרים איזה מהן עדיף, כלומר בקיאות או עיון.

על כל פנים אם יש לאדם משניהם, מזה ומזה אל תנח ידך, אזי יש לו את היכולת שכשמוצא בלימודו משהו שנוגע לו, כאשר הוא מרגיש שהנשמה שלו רואה כאן משהו, אז הוא אומר לעצמו כאן כדאי לי לבדוק במפרשים ולעיין יותר. תלמידי חכמים שהולכים במסלול הנכון, הנשמה שלהם אומרת להם היכן להתעכב יותר, הם יודעים שאי אפשר להתעכב בכל שורה, אבל לפחות כשהנפש מושכת אותם לעיין, כשנראה להם שיש כאן משהו שמדבר אליהם, הם מתעכבים ומעיינים!

הבנה למעשה

כל זה הוא בעסק התורה, אך ככל החזיון והמראה הזה יש גם בחלקים של עבודת ה', שם יש גם כן את שני המהלכים הללו. הקב"ה ברא אותנו בעולם העשייה, שאדם צריך לעשות דברים, ויש לו אחריות שהוא צריך לקחת על עצמו, ולעסוק במה שצריך לעסוק. לכן לא תמיד יש לו את היכולת לעצור הכל ולעסוק חזק באהבה ה', או להרחיב ולהתחמם באיזה מצוה!

ידוע מצדיקים קדמונים שדברו הרבה על המתקנות של מילות התפילה, ומסופר שפעם אמר צדיק אחד לחבירו: "אני מתפלל מזה, כי אינני יכול להתאפק מלומר את המילה הבאה". אני אומר 'הי כבוד ה' לעולם', ואיך אוכל שלא לומר הלאה 'ישמח ה' במעשיו'. מאידך, הצדיק השני אמר: "אני מתענג במילה אחת ולא יכול להמשיך הלאה, 'הי כבוד ה' לעולם' כל כך מתוק בפי שאינני יכול לעצור ולהמשיך!" וזה לא רק בתורה ותפילה, אלא בכל פרט בעבודת ה', כשאדם מתבונן במתיקות הפנימית

של זה, הוא עוצר את העשייה ונדבק בענין אחד מבלי יכולת לעצור, הוא כולו נמשך ומשתוקק לרבש"ע!

מעמיק ועשיר

הבינה: במשך ימי חג הסוכות שרים ניגונים ומרקדים ריקודים לפני הקב"ה, יש מנהגי שמחת בית השואבה, כל עדה וקהלה לפי הנוסח והמסורת שלה. ולכאורה, יכול לבוא מישוה ולשאול, איך אתה יושב ושר בניחותא, וכי אינך יודע שיש אנשים בבית חולים שצריכים את העזרה שלך, אם אתה רוצה לעבוד את ה' לך תעשה משהו שיש בו תועלת, תקיים מצוה דאורייתא של 'והלכת בדרכיו' שכולל את כל עניני החסד, או לך תלמד דף גמרא.

ואלמדה: אמנם, התשובה היא שבוודאי צריך את שניהם, צריך מדי פעם לעצור ולהתעסק באהבת הבורא, והזמן לזה הוא ביום טוב סוכות 'זמן שמחתנו'. וכמו שאם אדם מתלמד ללמוד בעיון, אז הוא מקבל כלים איך ללמוד אחר כך את שאר הלימודים שלו, כך גם כשאדם מתעורר לאהבה ה', הוא יכול להוציא את זה אחר כך בביקור חולים ושאר מצוות, לעשות הכל עם מעט יותר רגש ועם נשמה!

אם אדם היה עושה כל מצוה עם כל הכוונות וכל ההרגשים, הוא לא היה יכול ללכת למצוה הבאה. כי צריך להיות דבוק במצוה כאילו העולם סביבו מת, כגון כשעוסקים בנענועים של הלל אז מונחים בזה לגמרי, ואין מה לרוץ למוסף. אלא מאי, צריך הרי להתקדם, אי אפשר להישאר מדי הרבה זמן בכל מצוה. אבל לפחות צריך שתהיה יכולת שכשאתה רואה משהו שמדבר אליך, תעשה את זה באופן מעמיק ועשיר!

זמן מיוחד

הבינה: הקב"ה נתן לנו מתנה של שבתות וימים טובים, שבהם קונים הרגשים ששייכים במיוחד לזה השבת ולזה היום טוב, מתיישבים ומתעסקים בהתעוררות האהבה של היהודי לרבש"ע ושל הקב"ה ליהודי. ואם באים ואומרים ליהודי 'לך ועשה ביקור חולים', אזי קודם כל יש כללים והלכות בזה, זה תלוי אם זה מצוה שיכולה להיעשות בידי אחרים או לא. אך כאשר מעיקר הדין הוא פטור, אזי התשובה היא שעכשיו אני קונה כלים כדי שאוכל לקיים את המצוות עם אהבה, לכן הבורא נתן את היום טוב הזה!

כל סוגיות האהבה והיראה ושאר המצוות שבלב, הם לא פחות ממצוות שבמעשה. אדרבא, הם נקודת הכל, וכמו שהזוהר הקדוש קורא לאהבה ויראה 'גדפין', שהם הכנפיים להרים את כל המצוות, זה מה שמחזיק את הכל.

וכמו שבעסק התורה אדם צריך לאסוף ידיעות ובקיאות, להרבות בידיעת התורה, כך גם בעבודת ה', צריך לאסוף הרבה מצוות, כענין שאמרו 'לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', ואי אפשר להתרחב ולהעמיק מדי בכל מצוה. אך הבורא ית' נתן זמנים מיוחדים, שבהם אדם יודע שצריך לסגל קניינים שיישארו לו לתמיד, והוא מרחיב יותר את הפנימיות בכוח המיוחד שיש ביום טוב.

לכן ביום טוב הזה כשיהודי שר ניגונים, הוא מתבונן ומחזק את הקשר שלו לרבש"ע, ומעורר את האהבה שלו אליו ית'. הוא חושב ומתבונן שכמים הפנים לפניו גם הקב"ה אוהב את היהודי, ובכל שנה הוא מנקה אותו מהעבירות, ועוזר לאדם בכל מצב להוציא ממיצר וללוות אותו בכל ההלוך ילך, מסייע לו לעשות את הדבר הנכון.

את זה עושים על ידי אמירת הפסוקים ועל ידי הניגונים, שכאשר הם באים יחד עם התבוננות, זה עוזר לאדם לזכור ולהחזיק את עצמו בכל הטוב, וכך יתעורר הענין הזה אצלו גם בכל ימות השנה. נותנים עכשיו זמן איכות לפנימיות התורה והמצוות, לכל העניינים שצריך להוסיף בהם יותר נפש רוח ונשמה, ואת הפירות רואים במשך כל ימות השנה!

ורוציתנו

מתוך החיים: כמו שבעסק התורה אדם צריך לאסוף ידיעות ובקיאות, להרבות בידיעת התורה, כך גם בעבודת ה', צריך לאסוף הרבה מצוות, כענין שאמרו 'לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', ואי אפשר להתרחב ולהעמיק מדי בכל מצוה.

הבנה לחיים: אך הבורא ית' נתן זמנים מיוחדים, שבהם אדם יודע שצריך לסגל קניינים שיישארו לו לתמיד, והוא מרחיב יותר את הפנימיות בכוח המיוחד שיש ביום טוב. לכן ביום טוב הזה כשיהודי שר ניגונים, הוא מתבונן ומחזק את הקשר שלו לרבש"ע, ומעורר את האהבה שלו אליו יתברך. הוא חושב ומתבונן שכמים הפנים לפניו גם הקב"ה אוהב את היהודי, ובכל שנה הוא מנקה אותו מהעבירות, ועוזר לאדם בכל מצב להוציא ממיצר וללוות אותו בכל ההלוך ילך, מסייע לו לעשות את הדבר הנכון!

למה אנו רוקדים בחג הסוכות?

חלק ב' – כל עצמותי תאמרנה – עבודת הריקודים בהבנה!

והזכיחה אותו על כך. מסופר שם שהיתה עליה קפיא גדולה, ובעקבות כך היא נענשה שלא היו לה יותר ילדים עד יום מותה. וזה משום שהיא פירשה את הדבר כבזיון למלך, כי היתה סבורה שמלך צריך לנהוג בגינוני מלכות ולא לבזות את עצמו.

אך הקב"ה אמר שזה טעות, משום שמלך ישראל הוא לא מלך לעצמו, הוא משקף מלכות שמים, וכשדוד המלך רקד לפני ארון הקודש הוא עשה בזה עבודה קדושה, הוא הראה בכך דלית ליה מגרמיה כלום, ורק התורה נותנת לו חיים, הוא יצא מהכלים כדי לגלות ולהגיד שזכות היא לו שיש לו חלק ושייכות בתורה, שייכות לרבש"ע!

התרוממות

וכשם שאדם שבא לפייס את מי שחטא נגדו, מבקש ממנו שימחול לו לפני משורת הדין ואומר שזה לא היה צריך לקרות, אזי ההוא רוצה לבחון אם זה אמיתי, הוא בודק אם הוא ניגש אליו עם כל הבושה, או שזה רק מן השפה ולחוץ והוא לא באמת מתחרט. כך אדם שאומר כל יום 'שמע ישראל' וממשיך 'ואהבת את ה'', בבוקר ובערב, בימי החול ובשבת ויום טוב, צריך להראות פעם את הרצינות שלו בזה, צריך להוציא את כל ההרגשים ולהביע את ה'ואהבת', לא להשאיר זאת רק בדיבור.

אדם צריך לרומם את עצמו, להביע בגלוי את ההשתוקקות שיש לו לקדושה, וזה ענין הריקודים. להביע הן את הרגשות ההודאה, שזוכה ל'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוהינו, והן את ההרגשות שרוצה להתקרב עוד. אפשר לומר, אפשר לשיר, ואפשר לרקוד. הריקוד זה ענין של התרוממות מעל הקרקע, שגם כשכוח המשיכה מושך אותו חזרה הוא מתרומם שוב, בחינה של 'שבע יפול צדיק וקם' ויותר מזה!

עבודה גדולה

צדיקים אמרו שריקידה זה עבודה יותר גדולה מתפיל, יש תפילה או שירה עם אותיות, ויש שירה בלי אותיות, ויש יותר מזה, שכל גופו רוקד בשביל הקב"ה. בריקידה אדם לוקח את כל הכוחות ומביע את עצמו, וזה גבוה מעל מילים, זה 'כל עצמותי תאמרנה'. הוא מביע ואומר בזה לרבש"ע אני רוצה להיות קרוב אליך, אני מודה על העבר ומבקש על העתיד להיות קרוב אליך, 'הודו לה' כי טוב' ואנא ה' הושיעה נא, לא רק מהבעיות והצרות אלא להיות קרוב אליך. הוא מודה על ההצלחות שהיו לו בתורה ועבודת ה', ומבקש על העתיד שיהיה לו עוד הצלחות בזה.

והרי יהודי לא יכול לרקוד לבד, לכן עושים מעגל עם עוד יהודים, ובכוח הרבים מוציאים ומגלים את ההשתוקקות ההודיה והדבקות. כי כמו שתפילת יחיד לא דומה לתפילת ציבור, בציבור יש יותר השראת השכינה, כך כשרוקדים וצועקים יחד 'אשרי העם שככה לו', יוצא ומתברר האמת מה נקרא יהודי, ההשתוקקות והאהבה מתגלים הרבה יותר.

'שמחת בית השואבה' זה שמחה של מצוה, מבררים בזה שכל בריה יכולה לעבוד את הבורא, שאפילו מים מתנסכים על גבי המזבח, וכל שכן יהודי שיש לו מוח ולב. שמחים ומודים לרבש"ע שיכולים לקיים מצוות, להתקרב לרבש"ע. צריך לתפוס ולנצל את הכוח המיוחד הזה, וכפי שצדיקים הפליגו כמה שזה משפיע על הנפש, כמה שזה מנקה ומרומם את האדם. אדם שמזיע לדבר שבקדושה, מתנקה מחמימות להבלים ולדברים גשמיים.

יעזור ה' שנוכל לרקוד כמו יהודים, שהנשמה תמשוך את הגוף למעלה, ויעשו כולם אנוה אחת לעשות רצונו בלבב שלם. שנוכל לרקוד בכזה אופן שכולם יוכלו לאחוז עצמם יחד, עם שלימות התשוקה לרבש"ע, וכך יהיה לזה יותר השפעה!

הבינני: ובימים הקדושים האלו עוסקים הרבה בריקודים, אם זה בשמחת בית השואבה, או בשמיני עצרת ושמחת תורה. יש להתבונן ולחשוב איזה סוג עבודת ה' היא זו? מה הענין בזה שמסתובבים במעגל ומרימים את הרגלים ומזיעים, מה התכלית של זה? בשלמה אדם שלומד תורה ואומר תהלים הרי הוא עובד את ה', או אפילו אדם ששר ניגון זה גם כן דרך שבו הוא מביע את ההשתוקקות שלו לה', אבל מהי עבודת הריקודים?

הבינני: והאמת היא, שהצדיקים כידוע דברו נוראות על זה, מה שאפשר להגיע על ידי רקידה, ובמיוחד בשמיני עצרת ושמחת תורה. בספרים הק' מובא שזה מועיל לקדושה, ומועיל להנחלת מסורת הדורות, וגם איתא שזה משבר כמה קליפות. והדבר צריך ביאור, מהי עבודת הריקידה.

ואלמרנה: אכן הענין הוא, שיש כמה דרכים ודרגות שהקב"ה סידר שאדם יוכל להביע בהם את עצמו, להוציא את רגשי ורחשי לבו החוצה. עצם זה שאדם חושב ומתבונן באיזה ענין, זה כבר צורה שהוא מוציא את זה מתוך מקום עמוק בנפשו ומכניס באותיות. הרי' בנדרים אומר, שאדם יכול לחשוב בלשון אחד ולדבר בלשון אחר, כי מחשבה זה גם כן אותיות, זה מופיע בראשו בשפה כזו או אחרת. זה הדרגה הראשונה של הוצאה מן הכוח אל הפועל, ואחר כך יש דיבור, שזה כבר יוצא יותר החוצה, ויותר ניכר שיצא מן הכוח אל הפועל!

וכל כמה שמוציא את הדבר יותר חזק מן הכוח אל הפועל, כך יהיה גדול הרושם שזה ישאיר אצלו. כשאדם שומע שיעור זה דרגה אחת, אך כשמוציא ואומר שיעור לאחרים, זה משאיר אצלו רושם הרבה יותר גדול. כך סדר הבריאה, שכשאדם מוציא מחשבה או כל רעיון החוצה, זה משאיר רושם והרעיון מתפשט בכל המהות, זה לא רק נקודה קטנה אלא זה מאיר. אדם חשב משהו הוא עוד יכול לחזור בו, אך כמה שהוא יותר מוציא את זה, זה נעשה מציאות, וכבר יש בעיה לשנות את זה, צריך כבר להתנהג כך!

'ריקודים' זה צורה שאדם לוקח את הרגש שבו מוציא אותו מן הכוח אל הפועל לעוד שלב, לעוד דרגה. לא רק 'תהלה ה' דיבר פי', אלא 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך'. הוא לא רק מביע בפה את השמחה, אלא כל המהות שלו צועקת את זה!

כשאדם רוצה להסביר משהו היטב, הוא מסביר לא רק בפה, אלא הוא עושה תנועות עם הידיים, כי כך הוא מוציא את זה יותר חזק. אתה רואה על התנועות של האדם איך שהוא בוער באיזה ענין, אתה יכול להבחין לפי התנועות של האדם אם הוא שרוי בכעס, כי הוא מוציא את פנימיותו יותר חזק!

עם כל הרמ"ח והש"ה

הבינני ואלמרנה: יהודי צריך להוציא מפנימיותו ולפרסם שהקב"ה הוא אדון העולם, שהוא מנהיג את העולם והוא טוב ומיטיב לכל, שהוא נתן לנו את התורה תורת אמת. אדם יכול לומר זאת בדיבור לבד, אבל הרבה יותר חזק כשהוא מוציא את זה עם כל הרמ"ח והש"ה, שזה הריקידה. לא רק אמירה של 'תורה ה' תמימה משיבת נפש', אלא מחזיקים את הספר תורה, מתרוממים עמה וצועקים שהיא תמימה ומשיבת נפש, ואז האהבה פורצת ויוצאת עם כל חלק של האדם, וזה הפירוש בפסוק 'כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך'. יחד עם זה הוא גם מכניס בכך הרבה יותר עמוק בנפש שלו את האמת של הקב"ה, כי אדם נפעל כפי פעולותיו, וזה משאיר עליו רושם הרבה יותר חזק.

ידוע המעשה בספר שמואל (ב' פרק ו) בעת העלאת הארון אל עיר דוד, שדוד המלך היה מפזז ומכרכר בכל עוז לפני הארון. ומיכל בת שאול אשת דוד בזה לו בלבה

למעשה – בהבנה!

למעשה

וכשם שאדם שבא לפייס את מי שחטא נגדו, מבקש ממנו שימחול לו לפני משורת הדין ואומר שזה לא היה צריך לקרות, אזי ההוא רוצה לבחון אם זה אמיתי, הוא בודק אם הוא ניגש אליו עם כל הבושה, או שזה רק מן השפה ולחוץ והוא לא באמת מתחרט.

בהבנה

כך אדם שאומר כל יום 'שמע ישראל' וממשיך 'ואהבת את ה'', בבוקר ובערב, בימי החול ובשבת ויום טוב, צריך להראות פעם את הרצינות שלו בזה, צריך להוציא את כל ההרגשים ולהביע את ה'ואהבת', לא להשאיר זאת רק בדיבור.

אדם צריך לרומם את עצמו, להביע בגלוי את ההשתוקקות שיש לו לקדושה, וזה ענין הריקודים. להביע הן את הרגשות ההודאה, שזוכה ל'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוהינו, והן את ההרגשות שרוצה להתקרב עוד. אפשר לומר, אפשר לשיר, ואפשר לרקוד. הריקוד זה ענין של התרוממות מעל הקרקע, שגם כשכוח המשיכה מושך אותו חזרה הוא מתרומם שוב, בחינה של 'שבע יפול צדיק וקם' ויותר מזה!

הדין והשמוחה!

בין ראש השנה לסוכות: כל החגים משלימים את האדם!

הוא אף פעם לא יבין מה זה רוחניות אמיתית. לכן אומרים לו תעשה עצמך ביום כיפור כמלאך, תאמר 'ברוך שם' בקול, אל תאכל ואל תשתה כלום. זה קשה לגוף מאוד, אך הקושי הוא בעיקר בהתחלה ובבוקר, כשעוד לא מורגל בזה, אך בסוף היום שהוא כבר דומה למלאך זה פחות מפריע לו, לא רק בגלל שבבוקר חסר לו את הכוס קפה, אלא שאחרי שמתרגל לחיות כמלאך יותר קל לו.

אחר כך מגיע סוכות, ואז אומרים לאדם אחרי שנמשכת לצד של להיות כמלאך, אתה יכול לאכול ולשתות, להתנהג בדרך הממוצע. משום שאתה יכול כבר לאכול כמו יהודי, ולהתנהג בכל ההלוח ילך כפי הראוי, בדרך הממוצע שתתאים מכל הצדדים.

לכן נקרא סוכות 'זמן שמחתנו', כי עכשיו אתה יכול להתענג בכל טוב העולם, לשתות יין ולאכול בשר, לשמוח עם המשפחה. כביכול הקב"ה אומר, אני כבר סומך עליך שתעשה זאת כיהודי!

שיהיו הכוכבים נראים...

ומבאר האמרי נועם, שזה נרמז במה שהצריכו בסכך שיהיו הכוכבים נראים מתוכה, דהיינו שהקב"ה יוכל להסתכל עלינו. שזוהי הבחינה שנאמרה לאברהם אבינו 'לך לך מארצך' דהיינו מהגשמיות שבארציות, 'אל הארץ אשר אראך', שתהיה הארציות שלך מזוככת כמו זכוכית שקופה, שאוכל אנכי להסתכל בך. וכעין זה איתא גם בבארות המים להרה"ק ר' צבי הירש מורימינוב זי"ע (ליל א' דסוכות).

צדיק כשהוא אוכל אתה יכול להסתכל עליו, כי הוא עובד את ה' באכילתו, וזה כמו שהוא מתפלל. אבל סתם אדם כשהוא אוכל הוא מתגשם, וכאילו אומר תעשה לי טובה אל תסתכל לי בפנים, אני עסוק עכשיו בגשמיות. התנאים והאמוראים הגיעו כל כך גבוה בעבודתם בגשמיות, הכל היה אצלם כל כך קדוש וכל כך מעובד, שלא היה בזה שמץ של גשמיות, וכענין שמובא בגמרא (ברכות סב, א) 'תורה היא וללמוד אני צריך'. וזה מה שהקב"ה אומר לנו בסוכות, תעסוק בארציות אבל בבחינת הזדככות, כדי שאוכל להסתכל בך!

הנקודה היא שכל אדם יכול לעבוד על עצמו,

אותך לבית ה'. וזה בעצם מה שהקב"ה רוצה, שנגיע לשם, שנגיע לאמצע!

וצריך להבין בענין ראש השנה יום כיפור וסוכות ובכל המושג של דרך הממוצע, שזה לא בגלל שצריך לא להתייגע באופן קיצוני מדי, שצריך להיות פרווה, להיות נעים, בחינה של 'תורה וגדולה במקום אחד' כפי שאנשים מבינים, וכמאמר העולם 'צו גאט און צו לייט' - 'לרבע'ע ולאנשים', להיות אדם נעים שאוהב גם לבלות ולבזבז זמן. חס ושלום, זה לא נקרא תפארת, זה נקרא ללכת אחורה.

יש מושג שרואים הרבה, שאדם שבימי הבחורות היה קיצוני, היה ער בלילות, למד שעות רבות, והתנזר מהבלי העולם, אח"כ כשהוא נהיה אברך, הוא נעשה מיושב יותר, זה נראה שהוא בעצם נופל ממדרגתו ורק נשאר נורמלי. אך חס ושלום לומר שהמטרה היא באמת לרדת במדרגה, להסתפק במוטע בעבודת ה'.

אלא אדרבה, המושג להגיע לאמצע הוא להגיע 'לשלימות', כי הקב"ה הוא שלם מכל צדדיו, ואנו מצווים 'להלכת בדרכיו' להגיע לשלימות בכל המדות, בחסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות. והשלימות היא, כשכל דבר שיש לאדם מנוצל לעבודת ה', גם החלק המגושם והפחות יותר!

גשמיות ורוחניות

מסביר האמרי נועם, לרבע"ע יש הרי מלאכים שאין להם שום קשר לגשמיות, ומאידך יש לו את עם ישראל שנתן להם את התורה שיוכלו לעבודו בתוך הגשמיות. זה הרי כל השקלא וטריא של משה רבינו עם המלאכים בגמרא שבת (פט, א), שכשרצו שתישאר התורה אצלם, טען נגדם משה רבינו 'כלום משא ומתן יש ביניכם, אב ואם יש לכם'. התורה היא דבר שמלאכים לא יכולים להגיע עד סופה, כי יש השראת אלוקות בתחתונים, והם אין להם את הכלים להגיע לאלוקות שבתחתונים. רק יהודי בשר ודם יכול וצריך לזכך את החומריות, להישאר עם החומריות אבל לזכך אותה.

ומעתה נבין, שמאחר שאדם בטבעו שקוע בגשמיות, אם לא יתנו לו מהלך לצאת מהגשמיות,

בעומדינו בימי יום טוב סוכות, יש עניינים שאמנם הם נוגעים לכל השנה, אך אפשר על ידי היום טוב להבינם יותר טוב, וזה יכול להיות יסוד איך לבנות את החיים יותר נכון. הבה נציץ בין החרקים.

הדרך הממוצע

בספר 'אמרי נועם' להרה"ק רבי מאיר מדז'יקוב זי"ע (יום א' דסוכות אות כב), מגדיר את ימי יום כיפור וסוכות איך הם משלימים זה את זה, באופן מעניין ומאוד יסודי.

הוא מביא את דברי הרמב"ם הידועים ב'שמונה פרקים' שלו (פ"ד), שהם יסוד מוסד לכל עבודת המדות. הוא מבאר שאדם שרוצה לעבוד ולתקן איזה מדה, אזי אם הוא קיצוני לצד אחד, עליו לנהוג למשך זמן מה באופן קיצוני לצד השני, אך המטרה צריכה להיות לרצות להגיע אל הממוצע.

הממוצע הוא מדת ה'תפארת', וכן הוא מפרש בדברי המשנה באבות (פ"ב מ"א): "רבי אומר, איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעושיה, ותפארת לו מן האדם". צריך שהמדות יהיו לו תפארת מהקב"ה ותפארת מן האדם, לא מדי לצד ולא מדי לצד זה. למשל בענין הקמצנות והפזרנות, לא לבזבז מדי כסף, ומצד שני צריך רחבות לצרכי הבית וכדו', כי דקדוקי עניות מוציא את האדם מדעתו. והוא הדין בכל סוג רחבות וצמצום שיש במוח, צריך למצוא את הדרך הממוצע!

להגיע לאמצע

ולענין הימים טובים, הקב"ה נתן לנו סדר של 'מים נוראים', ראש השנה ויום כיפור, שבהם העבודה היא בדרך קיצונית. הצום של יום כיפור, הסליחות, בראש השנה יש שאוכלים סעודה רק סמוך לשקיעה... זה לא סדר יום רגיל של חודשי טבת ושבט, זה לא ממוצע, זה עבודה. יש עובדי ה' שמראש חודש אלול עד מוצאי יו"כ לא נשכבים במטה לישון... זה עבודה קשה!

אומר האמרי נועם, בסוכות מגיעים לאמצע, אחרי יום כיפור כשכבר הזדככת, כשכבר התגברת על ההרגלים, עבדת עם עצמך, אז אפשר להכניס

למעשה - בהבנה!

למעשה

כמו אדם שרכבו מעוכב בפקק תנועה, והוא לא יודע כמה זמן זה ייקח, קרתה תאונה או משהו אחר, אזי כשלבסוף נפתח הפקק הוא נעשה בשמחה, ומה החילוק בין עכשיו לקודם, רק כי עכשיו הוא יכול להמשיך הלאה. וכן למשל, אדם זכה בלוטו, הוא נעשה בשמחה, וזאת הגם שהוא עדיין גר בדירה ישנה, אבל הוא יודע שהוא יכול לקנות דירה חדשה, אז הוא לא צריך יותר!

בהבנה

כשאדם לא יודע מה קורה והוא לא יכול להמשיך, הוא מבולבל, וכשנעשה אצלו התרת הספיקות הוא נעשה בשמחה, כי הוא יכול להוציא את רצונו מן הכוח אל הפועל, הוא יכול להמשיך! מעתה נשוב לבאר את ענין השמחה בסוכות, שהיא כענין 'אין שמחה כהתרת הספיקות'. כי מאחר שהאדם התקבל בתשובה בימי הדין, מעתה הוא יכול להמשיך הלאה, הוא יכול לפעול, וממילא הוא נעשה בשמחה!

הדרך הממוצעת בחג הסוכות!

גם בניצול ימי 'חול המועד', מצד אחד יודעים שזה זמן גדול, ומצד שני יש ב"ה משפחה וצרכים, ואדם מתמודד בין שתי הקצוות. תחילה הוא מחליט שבחול המועד הוא האבא הטוב, לוקח את הילדים לטייל, וסומך על כך שיוכל להתפלל מנחה בדרך. אלא שאז הוא פתאום תופס את עצמו שהוא לא מרגיש שזה סוכות, ומה עם שמירת העינים ועוד. ואז הוא הולך לצד השני, אומר שלא מתאים לאברך חסידי לטייל, יש שמירת העינים שזה דאורייתא, חול המועד נקבע רק לעסוק בתורה. זה הכל אמת, השאלה היא רק מה עושים כדי לצאת ידי שניהם.

שמעתי ממשגיח בישיבה, שבכל חול המועד משאירים לו הודעות בתא-קולי, כל תיבת ההודעות מלאה בהודעות מהורים ששואלים מה עושים עם הבחור, עוד לא עבר חצי בין הזמנים והוא כבר נאבד לגמרי.

והתשובה היא דרך הממוצעת, זה השמחת יום טוב, ללמוד ולהתמסר, נופלים ומתרוממים, בחול המועד קורה שנשלים בכעס, כי אדם לא מצליח להתאים את עצמו עם הרצונות שלו ושל ילדיו, זה רוצה לכאן וזה לכאן, ומה שלזה נחשב פרס לזה נחשב עונש. לא צריך לתכנן את חול המועד במה שלא מציאותי, צריך לדעת שהממוצע זה השמחה, ולתכנן בדרך זו, כי אם הוא לא מסודר אין שמחה אמיתית. הנשמה תצטק אני רוצה ללמוד ולהתפלל, לא למשוך ולאבד את הזמן, זה לא שמחה!

סוכות זמן שמחתנו, הלל והושענות, הכל יש, אבל שמחה זה רק כשיכול לבטא את נשמתו, לעשות הכל יחד. אם בתפילה של חול המועד מחפש איזה מניין, לא יעזור כלום, זה לא שמחה. ובאמת צריך לדעת, שזו אומנות שרק הקב"ה יכול לעזור לך בזה, לפחות תדע את זה!

ואם ישאל השואל איך אפשר להיות בשמחה אם במציאות אי אפשר לעשות שכל אחד יהיה מרוצה. התשובה היא, שלא זה שהוא לא מרוצה מרגיז אותך, אלא זה שאתה לא מצליח לבטא את עצמך זה גורם לך כעס, אבל כשאתה ברור ויודע שעשית הכל טוב, אתה עושה מה שאתה יכול, אתה בשמחה!

זה הבדל כחוט השערה אבל זה חושך ואור. אדם שאומר מה שאני מחליט ורוצה אני עושה ולא מעניין אותי משום דבר, הוא לא יהיה בשמחה. אבל אדם שעושה את הדבר הנכון, הוא ברור אצל עצמו, יש לו את הזמנים של קביעות עתים לתורה, אז גם אם מישוהו כועס עליו שחיפש אותו, הוא מפיס אותו אחר כך. כי הוא ברור ומסודר ושם את הכוחות איפה שצריך, וכך הוא יכול גם לפייס ולהתפייס, 'ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו' (משלי טו ז), הכל יסתדר, חז"ל אומרים (בר"ר נד א) זו אשתו. אבל זה עבודה גדולה.

כשיודעים את זה, אפשר גם להפוך את הרצון ולהיות בשמחה, כי השמחה הגדולה היא כשיודע שזה הדבר הנכון. צריך לזה הרבה ביטול והכנעה, הרבה תפילות וסייעתא דשמיא! השם יעזור שנגיע לזה, שיהיה 'זמן שמחתנו' מושלם – השמחה הגדולה והשלמה!

שלכל אדם יש ספקות, מסתפק אם בירך או לא, אם נטל ידים או לא, אבל כשזה ברגישות גבוהה זה הופך להיות בעיה נפשית. עשייה צריכה להביא נעימות לאדם, שהוא מצליח להוציא דברים מן הכוח אל הפועל, זה משלים את הנפש שלו, אך במצב של ספקות קשה לפעול, ואפילו כשכך פועל אם זה מתוך מצב של ספק זה מבלבל את הנפש!

סוכות – אין ספיקות

מעטת נשוב לבאר את ענין השמחה בסוכות, שהיא כענין אין שמחה כהתרת הספיקות. כי מאחר שהאדם התקבל בתשובה בימי הדין, מעתה הוא יכול להמשיך הלאה, הוא יכול לפעול, וממילא הוא נעשה בשמחה.

כמו אדם שרכבו מעוכב בפסק תנועה, והוא לא יודע כמה זמן זה ייקח, קרתה תאונה או משהו אחר, אזי כשלבסוף נפתח הפסק הוא נעשה בשמחה, ומה החילוק בין עכשיו לקודם, רק כי עכשיו הוא יכול להמשיך הלאה. וכן למשל, אדם זכה בלוטו, הוא נעשה בשמחה, וזאת הגם שהוא עדיין גר בדירה ישנה, אבל הוא יודע שהוא יכול לקנות דירה חדשה, אז הוא לא צריך יותר. כשאדם לא יודע מה קורה והוא לא יכול להמשיך, הוא מבולבל, וכשנעשה אצלו התרת הספיקות הוא נעשה בשמחה, כי הוא יכול להוציא את רצונו מן הכוח אל הפועל, הוא יכול להמשיך!

עד לשמחת תורה

ה'אמרי נועם' מסביר בזה את הרמב"ם, הוא אומר שהרי שמיני עצרת הוא היום הכי גבוה מצד יחוד קוב"ה אורייתא וישראל, אבל אי אפשר להגיע לזה בלי יום כיפור שזה קיצוני לצד אחד, שאז הוא מוצא את דרך הממוצע, מגיע להבנה חדשה, שהנשמה יכולה להיות ביישוב הדעת עם כל האורות. ועד אז יש מלחמה, אדם מוצא את עצמו במצבי בחרות גם בגיל ארבעים וחמישים, ואם הוא קצת חכם אז זה בתחומים אחרים, והוא שואל את עצמו הרי עבדתי על אמונה ובטחון ולמה אני כל כך אבוד, אבל האמת היא שהדרך רצופה בהתמודדויות עד שמגיעים לדרך הממוצע שהיא מנוחה!

והיות שיום כיפור וסוכות בנוי בכזו צורה, אז ככל שהוא יותר מתבונן בזה, ורוצה להגיע לזה, יש לו את ההבטחה שהבא ליטרה מסייעין אותו, ואז מגיעים לשמחה הגדולה!

ולרומם את הגשמיות, וזה ההמשך שאחרי ראש השנה ויום כיפור מגיע סוכות, כי אחרי הטהרה והנקיות, אז השמחה היא יוצאת מגדר הרגיל!

השמחה הגדולה

וצריך קצת להבין למה זה שמחה, וזה נקודה שנוגעת בכמה תחומים ומדריגות. יש את העבודה הגדולה של 'קדש עצמך במותר לך', שבזה מגיעים לשמחה. אך יש גם הרבה יותר רחב, ובעיקר מה שנוגע לכל אדם באשר הוא שם, ואפשר להשיג אור חדש אפילו הרבה לפני שאוחדים במדריגות הגבוהות.

ה'אמרי נועם' מניח כאן יסוד שנוגע גם בהתחלת העבודה, רק הוא לוקח את זה גבוה. הוא מביא את המדרש (בר"ר טו ד) שצדיקים תחילתן יסורים וסופן שלווה, הוא אומר שתחילתן יסורים זה הסיגוף בראש השנה ויום הכפורים, וסופן שלווה זה בסוכות, שאז שום דבר לא מפריע מהעבודה, וזה שמחה גדולה עד מאוד.

יש מאמר ידוע ש'אין שמחה כהתרת הספקות', וביאור הדבר הוא על פי המבואר בספר העקרים (פ"ב), ששמחה נקרא כשיכול להוציא את רצונותיו מן הכח אל הפועל, שאז נתמלא רצונו. כי כשאדם רוצה להוציא רצונו לפועל ואינו מצליח, זה מפריע לו מאוד ואינו יכול לשמוח, וכשכך מצליח זה שמחה גדולה, וזה מביא לו חיות שלימה. זה לא תלוי בכלל בגודל הבעיה, אם זה ענין גדול או קטן, זה תלוי רק עד כמה הוא רוצה את זה. שדבר שהוא מאוד רוצה ונתמלא רצונו זה שמחה גדולה, ואם לא זה עצבות גדולה.

והן הן הדברים גם כשיש לאדם ספקות, שאחד מהדברים שהספק עושה לו זה שהוא לא יכול להמשיך הלאה, הוא לא יודע מה לעשות, כך או כך, וזה מבלבל אותו לגמרי. אפילו לו יצויר שהוא כן עושה, עם כל זה הוא מגשש באפילה, הוא חושב שאין לו ברירה אז הוא עושה. למשל, משכנעים אותו לקנות משהו, הוא רוצה להתייעץ אבל אומרים תן תשובה עכשיו, אז אפילו שהוא מחליט, זה לא בגלל שהוא יודע ורוצה, רק אין לו ברירה.

אין שמחה כהתרת הספיקות

הענין הזה נוגע קצת בנושא של 'כפייתיות' – 'נערוון' והמסתעף, שהנקודה של זה היא רגישות גבוהה מדי לספיקות, והאמת היא

ורוציתנו

מתוך החיים: יש מושג שרואים הרבה, שאדם שבימי הבחירות היה קיצוני, היה ער לבילות, למד שעות רבות, והתנזר מהבלי העולם, אח"כ כשהוא נהיה אברך, הוא נעשה מיושב יותר, זה נראה שהוא בעצם נופל ממדריגתו ורק נשאר נורמלי. אך חס ושלום לומר שהמטרה היא באמת לרדת במדריגה, להסתפק במועט בעבודת ה'!

הבנה לחיים: צריך להבין גם בענין ראש השנה יום כיפור וסוכות ובכל המושג של דרך הממוצע, שזה לא בגלל שצריך לא להתיעץ באופן קיצוני מדי, שצריך להיות פרווה, להיות נעים, בחינה של 'תורה וגדולה במקום אחד' כפי שאנשים מבינים, וכמאמר העולם 'צו גאט און צו לייט' [-לרבינו ולאנשים], להיות אדם נעים שאוהב גם לבלות ולבזבז זמן.

חס ושלום! זה לא נקרא תפארת, זה נקרא ללכת אחורה!

אלא אדרבה, המושג להגיע לאמצע הוא להגיע ל'שלימות', כי הקב"ה הוא שלם מכל צדדיו, ואנו מצויים 'והלכת בדרכיו' להגיע לשלימות בכל המדות, בחסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד ומלכות. והשלימות היא, כשכל דבר שיש לאדם מנוצל לעבודת ה', גם החלק המגושם והפחות יותר, ובאופן הכי נאות!

כשהקב"ה בוחר לולב ואתרוג...

מעשה

סיפר לנו אחד מבני החבורה בשם הגר"י זילברשטיין: בארץ ישראל נהוג לקראת חג הסוכות לערוך שוק ארבעת המינים עם דוכנים דוכנים של אתרוגים, לולבים והדסים, ובצד יושבים מו"צים ועונים על שאלות הקונים. את השוק פוקדים מאות ואלפי קונים בכל יום, ומפאת עומס הקונים הוחלט שהמו"צים יענו רק אם כשר או פסול, ולא יביעו דעתם בין שני אתרוגים או לולבים מי מהם מהודר יותר.

יום אחד נכנס ניגש יהודי אל שולחן המו"צים ושלושה לולבים בידיו ובקשתו בפיו: "אנא אמרו לי מה דרגת ההידור של הלולבים". המו"צים ביקשו להתנער ממנו, אבל הוא המשיך לדבר, וכה אמר: "עליתי מרוסיה כשאיני יודע כלום על יהדותי, וכעת אני עדיין לומד את ההלכות הבסיסיות שאני צריך לדעת כדי לנהל אורח חיים יהודי, אך הלכות ארבעת המינים בוודאי איני יודע, ולכן אני רוצה שתאמרו לי מה דרגת ההידור של הלולבים".

המו"צים נדברו ביניהם ואמרו שאדם כזה הוא יוצא מן הכלל ובוודאי ראוי ונכון להיענות לבקשתו. נטלו המה את לולביו והשתוממו. הלולב הראשון שבדקו, התגלה להם כמושלם שבמושלים. הסתכלו על השני ועל השלישי, ואף הם לא נפלו כי הוא זה מן הראשון. הם לא ידעו את נפשם מרוב פליאה, שיהודי עולה מברית המועצות יבחר בדיוק את הלולבים האלה? והם אמרו לו: "יש לך את הלולבים המובחרים ביותר אשר כמעט אין למצוא כמותם!"

כשמעו כן, אמר: "הפלא ופלא! אם כן אקח לעצמי גם אתרוגים". ואחרי כמה רגעים הוא חזר שוב עם שלושה אתרוגים ובקשתו בפיו: "רצוני שתביעו את דעתכם". הם בדקו את האתרוגים וגדלה פליאתם שבעתיים. מה קורה כאן עם האדם הזה? כל אתרוג הוא הוד שבהדר.

לא יכלו להתאפק ושאלו אותו: "מה הסיפור אתך? מה עשית כאן?" אמר להם היהודי: "את האמת אומר לכם. איני יודע הלכות ארבעת המינים וידעתי שזו בעיה גדולה. לכן באתי לבית הכנסת ודיברתי אל ה'. אמרתי לו: 'רבונו של עולם! איני יודע במה לבחור. אני מבקש ממך, תן לי את המובחר שבמובחרים'". וכך באתי אל השוק, הכנסתי את ידי לערימות הלולבים והוצאתי מהם שלושה. זה מה שעשיתי. וכך עשיתי עם האתרוגים. לקחתי שלושה אתרוגים ובאתי אליכם לשאול!"

הם יצאו מהכלים בראותם שהקב"ה מקשיב לתפילה היוצאת מלב של יהודי תמים, וכשהקב"ה בוחר, הלא הוא יודע במה לבחור. הוא בחר בשבילו!

הבנה למעשה

אילו רק תהיה לנו תמימות כזו ולבנו יהיה כאתרוג. הבעיה היא שאיננו מבקשים. מתי האדם מתעורר? רק כשפוקדת אותו צרה גדולה, או אז הוא צועק לשמים: 'רבונו של עולם! עזור לי שהכל יעבור כשורה'. אבל כשהכל הולך אצלו כשורה, אפילו הרוחניות שלו (באופן רשמי עכ"פ), הוא לא רואה את עצמו בבעיה. הוא מרגיש שהוא יודע הכל ומבין הכל. הוא יודע בדיוק איך צריך להתפלל ואיך צריך ללמוד ואיך צריך להתנהל עם בני אדם ומתי צריך לגמול חסד ומתי צריך למשוך את היד. את הכל הוא יודע, ולכן הוא אומר: 'מה לעשות? אין לי מה לבקש... זהו החורבן'. אם תגיע למסקנה שאינך יודע ואינך מבין ותתפלל לה' בתמימות, יגיעו לך תשובות ופתרונות מן השמים!

כיהודים יש לנו את זה. יש לנו נשמות משתוקקות. כל שמחת בית השואבה היא הרי השתוקקות לחזור אל השורש. האדם מבקש ורוקד באותו זמן, והכל מחמת השתוקקותו להתרומם ולהתעלות. החלטה סופית! חייבים להתעלות. אי אפשר להישאר כמו שאנחנו. ואם אתה מדבר עם הקב"ה ומחפש את האמת, הקב"ה ישלח לך את האמת. הוא ישלח לך אותה גם בדרך לא דרך!

המשך מעמוד ג' כל מצוות החג - שורש אחר

משמח את עצמו ומשמח אחרים, וכדאיתא בזוה"ק שבסוכות צריך להזמין אורח לסעודות החג. ובכן, אם אין לך אורח, שלח לאיזה נצרך צרכי סעודה. דברים חריפים ביותר כתובים בזוה"ק על מי שאינו עושה כן. וכן ידועים דברי הרמב"ם (הלכות י"ט פ"ו הי"ח): "וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים, אבל מי שנועל דלתות חצירו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כריסו".

שלח לנצרכים צרכי החג, עשה טובה לעצמך, נצל את הסוכות שלך, כי **כשתעשה את הדברים האלה, תעשה את מה שנצרך כדי להרגיש כי בנים אתם לה' אלוהיכם**, ואע"פ שאינך מרגיש עכשיו את כל האורות, אתה עושה כן מפני שאתה יודע שכל אחד הוא בן יחיד למקום ושהקב"ה נתן לך היכולת ליתן להם צדקה כדי שתרגיש כי בנים אתם לה' אלוהיכם. והקב"ה אומר: **"אם אתה משמח את שלי, אני משמח את שלך"**, והשמחה שהאדם מקבל מאת ה', הלא שמחה פנימית היא שנובעת מקרבת אלוהים, ואז התשובה פועלת יותר עליו והוא נשאר קרוב אל ה'!

ממנו ואומר לו: "עשה לי טובה! תן לי לרקוד עם בני, תן לי לשמוח בשמחתי. בדברים האחרים כבר נטפל בהזדמנות אחרת..."

הקב"ה אומר: 'זמן שמחתנו היום. הבה נרקד ביחד אב ובן. היזהר שכל הדברים האחרים המעיקים על הלב לא יעניינו אותך. תדחה אותם לימים אחרים. יש לך חשבונות? בסדר, אבל למה עכשיו בזמן שמחתנו?'

תלמידי האר"י ז"ל הבטיחו שמי שישמח בחג הסוכות ולא יתן לשום דבר לעצב את לבו, יהיה **כל השנה בשמחה**. וכי סגולה בעלמא היא? לא! זו עבודה גדולה. האדם אומר כך: 'אם זה אמת שהקב"ה רוצה לשמוח עמי עכשיו, אם זה אמת שהכניס אותי לענני הכבוד כדי שארגיש שאני נמצא אצלו בארמון, הלא אינו רוצה שאסח את דעתי מהפסוק בנים אתם לה' אלוהיכם'. אכן **אם יעבוד האדם להתנהג כאילו הוא מרגיש כן הגם שאינו מרגיש, הוא יזכה למתנה מן השמים להרגיש כן באמת**, וכיון שירגיש כן באמת, גם כשיגיע לחודש טבת ושבת לא יעניין אותו כלום כי ירגיש כי בנים אתם לה' אלוהיכם!

עם הצדקה - השמחה מושלמת

עבודה היא אשר כל מצוות החג מסייעין לה. הוא

מצות שמחה בחג

חג השמחה!

הכלל העולה מהדברים המאירים, שכאשר האדם רואה שנתנו לו מצות סוכה מצד אחד ומצות ארבעת המינים מהצד השני, ועוד הורו לו ליתן צדקה, עליו להשכיל מזה בבחינת 'תן לחכם ויחכם עוד' שהזמן מצד עצמו מסוגל להכיר כי בנים אתם לה' אלוהיכם. הריקוד עם התורה בשמחת תורה הוא כבר התוצאה.

זה לא יכול לבוא בלי כל ההכנה של חג הסוכות. אם כן תשקיע בימים אלה שהוא 'זמן שמחתנו' להזכיר לעצמך כי בנים אתם לה' אלוהיכם. התייגע בזה. היזהר ששום דבר לא יעבי את מצב רוחך. הרי כשהאדם עושה חתונה לבנו, אינו רוצה ששום דבר יהרוס לו את שמחתו. מה הייתם אומרים על מחזה כזה? פוצחים בריקוד הראשון. האב תופס בבנו בשתי הידיים ומתחיל לרקוד - "טוב להודות לשם". והנה ניגש אליו אחד, דופק לו על כתפו ואומר: 'אתה זוכר שהתנו עם הקיטרינג שבעת הריקודים יעמיד על הבר מאתיים מנות? איזו חוצפה! הם הביאו רק חמישים והכל כבר נגמר. אני סבור שאסור להזמין יותר את הקיטרינג הזה'. בטח היה האב מנער אותו